

<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n384> (дата звернення: 28.10.2019).

3. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. Дата оновлення: 18.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> (дата звернення: 28.10.2019).

4. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1698-VII. Дата оновлення: 18.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18> (дата звернення: 28.10.2019).

5. Жолнович І.В. Підслідність корупційних злочинів: питання теорії та проблеми практики. *Університетські наукові записки*. 2017. № 62. С. 136-142.

6. Офіційний сайт Національного антикорупційного бюро України. URL: <https://nabu.gov.ua/> (дата звернення: 28.10.2019).

7. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень-грудень 2017 року. Офіційний сайт Генеральної прокуратури України. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113281&libid=100820 (дата звернення: 28.10.2019).

8. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень-грудень 2018 року. Офіційний сайт Генеральної прокуратури України. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113281&libid=100820 (дата звернення: 28.10.2019).

9. Звіти про роботу Національного антикорупційного бюро України протягом 2016-2018 років. Офіційний сайт Національного антикорупційного бюро України. URL: <https://nabu.gov.ua/reports> (дата звернення: 28.10.2019).

Плетенець Віктор Миколайович,
доцент кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧОГО ОГЛЯДУ ЗА ФАКТАМИ ОТРИМАННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ В УМОВАХ ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВУ

Серед слідчих (розшукових) дій одне з основних займає огляд місця події, котрий вважається невідкладною, незамінною жодною іншою дією. Особливого значення огляд набуває за фактами корупції та таких її проявів як неправомірна вигода.

Загальним аспектам проведення слідчого огляду приділяли увагу такі вчені-криміналісти, як: В.П. Бахін, Р.С. Белкін, В.Д. Берназ, А.Ф. Волобуєв, В.І. Гончаренко, В.А. Журавель, А.В. Іщенко, В.О. Коновалова, В.С. Кузмічов, Н.І. Клименко, Є.Д. Лук'янчиков, Г.А. Матусовський, М.В. Салтевський, М.Я. Сегай, В.В. Тіщенко, І.Я. Фридман, К.О. Чаплинський, В.Ю. Шепітько, М.П. Яблоков та інші.

Досить часто перепонами у розслідуванні взагалі та фіксації фактів отримання неправомірної вигоди, у першу чергу шляхом проведення огляду,

виступають прояви протидії цій діяльності з боку зацікавлених осіб.

Серед основних задач огляду місця події варто назвати такі:

- відтворення слідчим картини з метою висування версій;
- виявлення та вилучення слідів злочинця та інших предметів і слідів, які можуть мати значення як речові докази;
- вивчення та повне відображення у протоколі огляду місця події усієї обстановки. Загальним завданням огляду місця події є виявлення фактичних даних, за якими можна встановити механізм злочину у всіх деталях, тобто відповісти на питання про те, що сталося на цьому місці [2, с. 279].

Заходи забезпечення охорони місця події мають прийматися слідчим ще до виїзду. Однак, це можливе у випадку, коли одержувача неправомірної вигоди затримано із поличним. У будь-якому випадку має використовуватися факт раптовості для одержувача неправомірної вигоди проведення відповідних заходів з боку правоохоронців. В іншому випадку виявлення предметів та слідів, котрі вказуватимуть на причетність відповідної особи до розглядуваних фактів буде ускладненим або неможливим.

Як наголошує К.О. Чаплинський, між отриманням вихідної інформації про вчинення злочину і початком проведення слідчого огляду (прибуття слідчо-оперативної групи) повинен проходити мінімальний проміжок часу (зокрема, оптимальний проміжок часу не повинен перевищувати 15 хвилин) [1, с. 16].

Наведене обумовлює необхідність слідчого у максимально стислі терміни здійснити виїзд на місце події та прийняття заходів щодо виявлення та вилучення слідів.

Це забезпечить мінімізацію знищення чи пошкодження відображень зловмисника та, неодмінно, вплине на кількість притягнених до відповідальності винуватців. Варто наголосити на тому, що прояви протидії розслідуванню можуть здійснюватися ще до його початку. Це варто враховувати правоохоронцям ще до прибуття на місце огляду.

Залежно від характеру відображення на місці події злочину можна уявити ситуації, коли подія злочину:

- 1) має дійсне відображення;
- 2) не має повного відображення;
- 3) не знаходить свого явного відображення;
- 4) має фальшиве відображення. Ці ситуації вимагають відповідної інтерпретації [3, с. 85]. Під час розслідування слідчий проводить необхідний комплекс слідчих (розшукових) дій, спрямованих на одержання відомостей про кримінальне правопорушення.

Детальному огляду, у першу чергу, підлягає місце виявлення предметів, котрі використовувались при передачі неправомірної вигоди (записників, нотаток, чернеток) про факти отримання від певних осіб відповідних сум грошей, матеріальних цінностей тощо. Ці дані можуть відображувати і факти протидії розслідуванню та впливу на відповідних учасників, зокрема їх кон-

тактні дані, номери телефонів, відомості не тільки про факт передачі неправомірної вигоди, а й визначати відповідні проміжні (зв'язуючи) у проявах протидії кримінальному судочинстві, ланки тощо. Результати огляду дозволяють вирішити питання про початок кримінального провадження, побудови та перевірки версії про прояви як корупційного характеру, так і протидії кримінальному судочинству.

У подальшому, зазначене, може бути використано для спростування алібі підозрюваного про непричетність до вчиненого кримінального правопорушення та здійснення тиску на відповідних учасників провадження. Розуміння слідчим участі зацікавлених, у відповідних результатах кримінального провадження, осіб сприятиме організації розслідування та прийняття відповідних заходів, спрямованих на подолання провів протидії.

Таким чином проведення слідчого огляду має спрямовуватися на фіксацію як обставин кримінального правопорушення, так і фактів протидії кримінальному судочинству. Цим буде мінімізовано прояви впливу на учасників провадження, а діям зацікавлених осіб буде надано юридичну оцінку.

Бібліографічні посилання:

1. Чаплинський К. О. Тактика проведення окремих слідчих дій: монограф. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2006. 308 с., іл.
2. Криміналістика: підручник / В.Д. Берназ, В.В. Бірюков, А.Ф. Волобуєв; за заг. ред. А.Ф. Волобуєва; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. Х.: Хнувс, 2011. С. 657-664.
3. Криміналістика: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти / за ред. В.Ю. Шепітька. 2-ге вид., переробл. і допов. К.: Концерн "Видавничий Дім "Ін Юре", 2004. 728 с.